

Številka: 010-4/2010/54

Datum: 20.10.2010

Urad vlade za komuniciranje

predlagam.vladi@gov.si

ZADEVA: I. ODGOVOR NA PREDLOG VLADI ŠT. 1028: Na volilno listo 50% žensk, PREJET PREKO »PREDLAGAM.VLADI.SI«

Zveza: Vaš dopis številka: 092-186/2010/1, z dne 27.9.2010

II. ODGOVOR NA PREDLOG VLADI ŠT. 1043: Obvezen IQ test in EI test pred uvrstitvijo kandidatov na volilno listo, PREJET PREKO »PREDLAGAM.VLADI.SI«

Zveza: Vaš dopis številka: 092-190/2010/1, z dne 30.9.2010

I.

V mnenje smo preko portala predlagam.vladi.si prejeli predlog, s katerim se predlaga uvedba zakonodaje, po kateri bi morala vsaka »stranka na seznam volilnih list obvezno podati 50% žensk«. Predlagatelj predlaga takšno ureditev za vse naslednje volitve, tako lokalne kot predsedniške ali pa volitve v državni zbor in državni svet ter v povezavi na spletno stran napotuje na prispevek, v katerem Ženski lobi Slovenije poziva k uravnoveženi zastopanosti žensk na letošnjih lokalnih volitvah, na katerih mora biti zastopanost vsakega izmed obeh spolov (t.i. kvota) najmanj 30%.

Zakon o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 94/07-UPB3, 45/08, v nadaljnjem besedilu ZLV) v 70. a členu določa, da morajo politična stranka ali volivci, ki v volilni enoti določijo več kot enega kandidata za člana občinskega sveta, določiti kandidate oziroma kandidatne liste tako, da pripada vsakemu od obeh spolov najmanj **40%** kandidatur oziroma mest na kandidatni listi ter svoje kandidate oziroma kandidate na prvi polovici kandidatne liste razporediti izmenično po spolu. Novela ZLV-E (Uradni list RS, št. 72/05) je v prehodni določbi res določila, da morajo biti kandidati oziroma kandidatne liste ne glede na določbo 70. a člena določeni tako, da pripada vsakemu od obeh spolov za prve redne volitve najmanj 20% in za naslednje redne volitve (torej letošnje lokalne volitve) najmanj **30%** kandidatur oziroma mest na kandidatni listi ter svoje kandidate oziroma kandidate na prvi polovici kandidatne liste razporediti izmenično najmanj vsakega tretjega kandidata po spolu, vendar bo že na naslednjih lokalnih volitvah na kandidatni listi najmanj 40% zastopanost vsakega izmed obeh spolov. Poudariti je treba tudi možnost volivcev, da ne glede na vrstni red, ki ga je določil predlagatelj kandidatne liste (politična stranka

ali volivci), oddajo svoj prednostni (preferenčni glas), ki lahko spremeni vrstni red kandidatov na listi.

Zakon o volitvah poslancev iz republike Slovenije v Evropski parlament (Uradni list RS, št. 40/04-UPB1, 41/07-ZVRK, 109/09, v nadaljnjem besedilu ZVPEP) prav tako določa 40% kvoto, pri čemer mora biti vsaka lista sestavljena tako, da je najmanj en kandidat vsakega od spolov uvrščen v zgornjo polovico liste. ZVPEP prav tako omogoča volivcem, ki želijo dati posameznemu kandidatu z liste preferenčni glas, da obkrožijo zaporedno številko pred imenom in priimkom kandidata, ki mu dajejo preferenčni glas.

Veljavni Zakon o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06-UPB1, v nadaljnjem besedilu ZVDZ) določa, da na listi kandidatov za poslance državnega zbora noben spol ne sme biti zastopan z manj kakor 35% od skupnega dejanskega števila kandidat in kandidatov na listi. Ministrstvo za javno upravo, ki je pristojno za pripravo in tolmačenje ZVDZ, je pripravilo novelo tega zakona. Volivci v sedanjih ureditvi namreč ne morejo izbirati med različnimi kandidati na listi kandidatov, saj v vsakem volilnem okraju nastopa le po en kandidat z vsake liste kandidatov, volivec pa pravzaprav ne glasuje za izbranega kandidata, temveč za listo v volilni enoti, kar pomeni, da dejansko nima vpliva na izbiro posameznega kandidata znotraj liste kandidatov, ampak lahko glasuje le o različnih listah. Predlog novele zato predvideva, da se volilni okraji kot način uresničevanja pasivne volilne pravice ukinejo in se ohranijo le še na administrativni ravni. Volivci bi tako glasovali o celotni listi kandidatov v volilni enoti, uvedel pa bi se obvezni absolutni preferenčni glas, kar pomeni, da bi moral volivec preferenčni glas obvezno oddati, nadalje pa, da bi bili izvoljeni tisti kandidati, ki bi dosegli največje število preferenčnih glasov, pri čemer bi se preferenčni glas upošteval ne glede na to, kolikšno število preferenčnih glasov je dobil kandidat. Po mnenju predlagatelja novele ZVDZ bi uvedba obveznega absolutnega preferenčnega glasu ugodno vplivala tudi na izvoljivost žensk. Samo najnižji odstotek, določen za zastopanost spolov ne zadošča; kot je predlagano v noveli, bi bilo treba spremeniti volilni sistem, saj sedanjih sistem omogoča razporejanje kandidat in kandidatke v tiste volilne okraje, kjer politična stranka že tradicionalno ne uživa podpore volivcev, torej v t.i. neizvoljive volilne okraje. Če bo predlog novele, ki jo je pripravilo naše ministrstvo, sprejet (za njen sprejem je potrebna dvotretjinska večina glasov vseh poslancev državnega zbora), po novem tako na listi kandidatov za poslance državnega zbora noben spol ne bo smel biti zastopan z manj kot 40%, poleg tega pa bo morala biti vsaka lista sestavljena tako, da bodo kandidati oziroma kandidatke na prvi polovici kandidatne liste razporejeni izmenično po spolu. V štirih izmed osmih volilnih enot bo na prvem mestu liste predstavnik enega spola, v štirih volilnih enotah pa predstavnik drugega spola. O navedeni problematiki tudi mag. Tanja Salecl, direktorica Urada za enake možnosti¹: »Naklonjeno in podporno okolje ter enakomerna porazdelitev družinskih obveznosti med oba partnerja sta le dva izmed pomembnejših« (dejavnikov, da ženska sploh začne razmišljati o politični karieri). »Glede na to, da v Sloveniji ženske še vedno opravijo enkrat več neplačanega gospodinjskega in skrbstvenega dela, lahko trdimo, da okolje praviloma ne (dovolj) podpira udejstvovanje žensk izven sfere doma, torej tudi političnega ne. Če ženski vendarle uspe premagati to oviro in /ali izhaja iz okolja, kjer je skrb za dom in družino enakomerno porazdeljena med oba partnerja, praviloma naleti na naslednjo oviro: umestitev na neizvoljivo mesto na kandidatni listi.«

¹ Sobotna priloga, 9.10.2010, str. 38

Predlagatelj predlaga 50% kvoto tudi za predsedniške volitve; predlog je po našem mnenju neizvedljiv, saj skladno z Zakonom o volitvah predsednika republike (Uradni list RS, št. 39/92 in 73/03 – Odl. US) kandidate za predsednika republike lahko predlagajo poslanci državnega zbora, politične stranke in volivci. Posamezna politična stranka lahko določi le enega kandidata, vsak poslanec in vsak volivec pa lahko da podporo samo eni kandidaturi. Diskriminatorno in tudi sicer nedopustno bi bilo zahtevati, da lahko določeni predlagatelji predlagajo ali dajo podporo samo moškemu oziroma samo ženski.

Po mnenju Ministrstva za javno upravo daje 40% kvota, ki je uveljavljena v ZLV in ZVPEP, in ki bo po novem predvidoma uveljavljena tudi v ZVDZ, možnost oddaje preferenčnega glasu ter določena razporeditev na listi kandidatov zadostno možnost za večjo zastopanost žensk v politiki, ki je, kot ugotavlja predlagatelj, nedvomno nujna in potrebna tudi v slovenskem prostoru.

II.

Naše ministrstvo je preko portala predlagam.vladi.si prejelo tudi predlog, po katerem naj bi kandidati pred uvrstitvijo kandidatov na volilno listo obvezno opravili IQ in EI test. Predloga ne podpiramo. V demokratičnih ureditvah volivci kandidate svobodno izbirajo, sankcija za izvoljenega kandidata, ki po mnenju volivcev v času trajanja mandata ne bi izkazal dovolj »IQ in EI«, je neizvolitev na naslednjih volitvah.

S spoštovanjem,

Vanda REMŠKAR-PIRC
VODJA SLUŽBE ZA NEVLADNE
ORGANIZACIJE